

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2020/21:47

SVERIGES
RIKSDAG

Fredagen den 11 juni

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon, ärade kollegor runt omkring i landet och närvarande tjänstepersoner! Välkomna till dagens EU-nämndssammanträde! Det är den 11 juni 2021.

Vi har en relativt lång föredragningslista i dag, så jag vädjar till samtliga att hålla sig kort och vara effektiva i talepunkterna så att vi kan hålla dagens schema någorlunda intakt.

Vi börjar med att fråga om medgivande till deltagande på distans för ledamöter och tjänstepersoner. Jag finner frågan med ja besvarad.

§ 2 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor

Socialminister Lena Hallengren (deltar via Skype)

Återrapport från videomöte den 15–16 mars 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 14–15 juni 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar socialministern till dagens EU-nämndssammanträde. Solen skiner på dig också, hoppas jag.

Vi börjar med återrapport från videomöte den 15–16 mars 2021. Är det någonting där som socialministern önskar återrapportera eller kommentera?

Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Nämnden har fått ta del av de skriftliga återrapporterna från den informella videokonferensen som hölls istället för det formella Epsco, precis som ordföranden nämnde, den 15–16 mars. Om nämnden vill det kan jag säga några ord, men annars tänker jag att det skriftliga materialet ersätter detta.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar socialministern för återrapporten.

Vi går in på dagordningspunkt 8, De viktigaste slutsatserna om 2021 års rapport om långvarig vård och omsorg från kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen. Det här är ett godkännande och ett beslutsärende.

Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Under den här dagordningspunkten på rådets dagordning väntas Epsco godkänna de viktigaste slutsatserna om 2021 års rapport om långvarig vård och omsorg från kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen.

Det här är andra gången som en sådan här rapport om långvarig vård och omsorg, det förkortas LTC, tas fram. Sommaren 2014 publicerade kommittén för socialt skydd och kommissionen rapporten *Adequate social protection for long-term care needs in an ageing society*.

Den här rapporten inleds med en sammanfattning av rapportens centrala slutsatser och huvudbudskap. Det är alltså de här slutsatserna som rådet väntas ställa sig bakom vid mötet den 14 juni.

Slutsatserna är formulerade på övergripande, inte föreskrivande, nivå. En av slutsatserna i rapporten är att efterfrågan på högkvalitativ långtidsvård, LTC, kommer att öka i framtiden. En förstärkning av tillhandahållandet av de här tjänsterna kan förstås bidra till både jämställdhet och social rättvisa.

I slutsatserna framhålls att LTC har en stark jämställdhetsdimension. Nästan 90 procent av arbetstagarna i sektorn är kvinnor, och det är också främst kvinnor som ger stöd till anhöriga. Det här är ju ingenting där Sverige skiljer ut sig, utan tvärtom.

Av huvudbudskapen framgår också att tillgång, prisvärdhet och kvalitet är utmaningar inom LTC-området. I slutsatserna framhålls även att tillgången till arbetskraft är nyckeln för att möta den ökande efterfrågan på LTC-tjänster av hög kvalitet.

Vidare framhålls att nationella reformer av LTC-systemen behöver fortsätta i EU:s medlemsstater och att nationella reformer bör bygga på lärdomarna från covid-19-pandemin.

En effektiv implementering av ny teknik, investeringar i ett aktivt och hälsosamt åldrande samt hälsofrämjande arbete och förebyggande av sjukdomar kan ha stor betydelse för att kunna tillhandahålla långtidsvård av hög kvalitet till lägre kostnad.

Med det ska jag gå över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att stödja att rådet godkänner de viktigaste slutsatserna om 2021 års rapport om långvarig vård och omsorg från kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen. Rapporten belyser viktiga områden när det gäller att ge vård och omsorg till äldre personer. Regeringen välkomnar särskilt att den jämställdhetsdimension som finns inom området långvarig vård och omsorg framhålls i slutsatserna.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 10, Rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti. Det här är ett beslutsärende.

Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Vid rådsmötet den 14 juni väntas även förslaget till rådsrekommendation om en europeisk barngaranti antas. Kommissionen presenterade ett förslag till rådsrekommendation om en europeisk barngaranti den 24 mars i år. Överläggning om regeringens ståndpunkt skedde den 20 april i socialutskottet.

Syftet med förslaget till rådsrekommendation är att förebygga och bekämpa fattigdom och social utestängning av barn – barn är enligt definitionen 0–17 år gamla – genom att stödja medlemsstaterna i deras ansträngningar att garantera tillgång till grundläggande tjänster av hög kvalitet för behövande barn avseende förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning och skolbaserade aktiviteter, hälso- och sjukvård, kost och boende. Behövande barn definieras som personer under 18 år som riskerar fattigdom eller social utestängning.

Under förhandlingen har regeringen framfört allt verkat för att rekommendationen ska ta hänsyn till medlemsstaternas olika system och förutsättningar genom att bland annat tillåta flexibilitet i genomförandet. Regeringen har också verkat för tydliga skrivningar kring kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och EU. Det har vi fått gehör för.

Regeringen har dessutom verkat för att barnrättsperspektivet och jämställdhetsperspektivet i rådsrekommendationen ska stärkas samt att skrivningar om familjer inte blir exkluderande för olika typer av familjekonstellationer. Det är också ståndpunkter som vi i stora delar har fått gehör för.

Med det går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att stödja antagandet av rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti. Regeringen anser att det är positivt att skrivningarna om den nationella kompetensen har stärkts i rekommendationen och att vikten av medlemsstaternas möjlighet att utforma och anpassa åtgärder som fungerar i den nationella kontexten har förtydligats. Det är avgörande att medlemsstaterna tar sitt ansvar avseende att motverka fattigdom inklusive barnfattigdom.

Regeringen välkomnar att rekommendationen har ett tydligt barnrättsperspektiv och jämställdhetsperspektiv.

Anf. 8 JOHAN HULTBERG (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

När jag lyssnar på ministern får jag intrycket att Sverige har varit framgångsrikt i förhandlingen och att de här rådsslutsatserna har blivit mycket bättre jämfört med det ursprungliga utkastet.

Men när jag satt och försökte korsläsa de olika dokumenten, dels de slutsatser som nu ligger på bordet, dels det ursprungliga förslaget från i mars, kunde jag inte hitta särskilt mycket som hade förändrats. Jag hittade ett litet tillägg i punkt 20 och ett litet tillägg i punkt 23. I punkt 23 var det just ett tillägg om möjligheter för medlemsländerna att göra anpassningar utifrån sina förutsättningar, men det rörde bara detta om nutrition och skolmat, om jag uppfattade det rätt.

Jag vill bara ställa frågan om vilka andra delar i rådsslutsatserna som Sverige har lyckats påverka och få till förändringar i. Jag hittar som sagt bara en ny mening i punkt 20 och en halv ny mening i punkt 23, eller någonting i den stilen.

Anf. 9 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag tänker att jag i det här fallet gärna lämnar ordet till ansvarig tjänsteman som nog kan svara lite mer på Johan Hultbergs fråga som förstås är relevant.

Anf. 10 Departementssekreterare KRISTIN IVARSSON LANTZ:

Före de så kallade huvudrekommendationerna har ”kappan” på sidan 19 förstärkts så att den nu lyder: ”In accordance with national competences, circumstances and practices and fully respecting the principles of subsidiarity and proportionality, hereby recommends as follows.”

Det var en väldigt viktig skrivning att få med, framför allt eftersom den påverkar de efterföljande rekommendationerna. Det är ett exempel där vi ser att det har blivit ett fall framåt.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 13, Slutsatser om strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2021–2030). Det är också ett beslutsärende.

Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Den 3 mars presenterade kommissionen en ny strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den ska löpa från 2021 till 2030. Strategin utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Det portugisiska ordförandeskapet har presenterat ett utkast till rådsslutsatser om strategin. Överläggning om regeringens ståndpunkt skedde i socialutskottet den 20 april.

I utkastet till rådsslutsatser konstateras bland annat att personer med funktionsnedsättning har större sannolikhet att utsättas för diskriminering och socioekonomiska nackdelar på en rad olika områden. Det konstateras också att tillgänglighet till byggnader, transporter, produkter och tjänster är en förutsättning för ett jämlikt deltagande i samhället och för ett självständigt liv.

I utkastet lyfts också flera centrala delar från strategin fram såsom fullt och jämlikt deltagande i demokratiska processer, rätten att leva självständigt och delta i samhället och att motverka och förebygga diskriminering. Också vikten av att inkludera jämställdhets-, barn- och äldreperspektiv inklusive ett intersektionellt perspektiv lyfts fram.

Rådsslutsatserna tar också upp pandemins effekter och vikten av tillgänglig och inkluderande utbildning för alla, tillgång till hälso- och sjukvård och möjligheter för personer med funktionsnedsättning till betalt arbete. I utkastet uppmannas också till genomförande av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som EU och alla medlemsstater ratificerat.

Med det går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till rådsslutsatserna. Regeringen välkomnar utkastet till rådsslutsatser som tydligt pekar ut tillgänglighet som en förutsättning för ett jämlikt deltagande i samhället och för ett självständigt liv. Vi tycker att det är positivt att bland annat stöd till medlemsstaterna för att främja arbetet med avinstitutionalisering, utbildning och arbete lyfts upp i utkastet till slutsatser.

Det är också välkommet att fullt och jämlikt deltagande i demokratiska processer samt vikten av att motverka och förebygga diskriminering lyfts fram. Det är positivt att strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning uppmärksammas genom rådsslutsatserna.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 15 d under Övriga frågor, Högnivåkonferens om åtgärder mot hemlöshet – en prioritering för vårt sociala Europa. Lansering av den europeiska plattformen.

Anf. 14 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Jag har inget att informera nämnden om på den här punkten. Men jag svarar förstås gärna på frågor om det finns några sådana.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går in på ämnet hälso- och sjukvård. Det gäller lagstiftningsöverläggningar. Vi går till dagordningspunkt 16, Förordning om en förstärkt roll för Europeiska läkemedelsmyndigheten i krisberedskap och krishantering vad gäller läkemedel och medicintekniska produkter. Det är ett beslutsärende.

Anf. 16 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Det var ingen kort rubrik. Men det är sådan den är.

Vi går nu in på punkterna som gäller den europeiska hälsounionen, som presenterades förra hösten. Paketet innehåller som ni vet tre rättsakter. Den första avser en förordning om allvarliga gränsöverskridande hälsohot. Det andra är ett reviderat mandat för EU:s smittskyddsmyndighet, som vi känner som ECDC. Det tredje är ett reviderat mandat för Europeiska läkemedelsmyndigheten, EMA, som vi också lärt känna väl.

Under den första dagordningspunkten på hälsoministermötet den 15 juni är ordförandeskapets ambition att nå en allmän inriktning om EMA:s mandat. Rådet ska också godkänna att ordförandeskapet får inleda trepartssamtal med parlamentet.

Förslaget syftar till att stärka unionens förmåga att ha beredskap inför och agera på sådana hot som påverkar läkemedel och medicintekniska produkter. Syftet är också att säkerställa att den inre marknaden för de produkterna fungerar väl under en kris.

Det här är ett förslag som mottogs väl av medlemsstaterna. Rådet har bland annat fokuserat på frågor som rör tillämpningsområdet. Medlemsstaterna har särskilt välkomnat inkludering av medicintekniska produkter i EMA:s mandat som ett viktigt verktyg för att bekämpa framtida kriser.

Rådet har också välkomnat en tydligare koppling till en så kallad One Health approach, eftersom framtida hälsokriser kan vara beroende av veterinärläkemedel. Det handlar om att man ser human och djur i ett sammanhang.

Rådet har vidare stärkt medlemsstaternas roll i förordningen. Det gäller dels i beslut om större händelser och det nationella ansvaret för kliniska prövningar, dels medlemsstaternas representation i viktiga kommittéer och arbetsgrupper.

Andra frågor som tydliggjorts är att nya processer, till exempel insamling och rapportering av data, måste ge ett tydligt mervärde.

Med det går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen anser att ordförandeskapets kompromissförslag ligger väl i linje med svenska ståndpunkter. Regeringen föreslår att Sverige vid mötet ställer sig bakom den allmänna inriktningen och godkänner att ordförandeskapet kan inleda trepartssamtal med Europaparlamentet baserat på den allmänna inriktningen.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 17, Förordning om ändring av förordning (EG) nr 851/2004 om inrättande av ett europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar. Det är en kommentar och en informa-tionspunkt.

Anf. 18 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Det stämmer bra att det är en informationspunkt. Den andra frågan på agendan för hälsoministrarnas möte avser information där rådet ska få en lägesrapport om förordningen om ECDC:s mandat.

I den här förhandlingen och förhandlingen om hälsohot har rådet inte kommit lika långt som när det gäller EMA, som jag precis redogjorde för. Men vi rör oss i rätt riktning.

En viktig fråga har gällt behovet av stärkt samarbete och synergier mellan medlemsstaterna, ECDC, andra EU-myndigheter och inte minst WHO.

Rådet har också fokuserat på frågan om nationell kompetens. Vi har bland annat önskat att tydliggöra ECDC:s stödjande roll till medlemsstaterna, inte minst i fråga om revision av vårt nationella beredskapsarbete och kapaciteten i våra hälso- och sjukvårdssystem.

En annan fråga som har varit föremål för diskussion är den så kallade insatsgruppen för hälsofrågor, EU Health Task Force. Denna har rådet önskat stärka. Det föreslås bland annat ske genom stärkt landsspecifik kunskap. Det är hur det ska tas om hand som det behövs en fortsatt diskussion om.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går till dagordningspunkt 18, Förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa och om upphävande av beslut nr 1082/2013/EU. Det är också en informationspunkt.

Anf. 20 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Likt på föregående punkt förväntas medlemsstaterna få ta del av information i form av en lägesrapport om förordningen om allvarliga gränsöverskridande hälsohot. Den förordningen utgör stommen i hälsounionspaketet. Vi tycker därför att det är viktigt att arbetet får ta den tid som behövs för att säkerställa ett gott resultat för att hantera framtida hälsokriser.

Även i denna förordning bevakar vi nationell kompetens. Det gäller till exempel våra nationella beredskapsplaner och den gemensamma unionsplanen. Vi diskuterar också formerna för hälsosäkerhetskommittén.

Andra frågor som kräver fortsatt diskussion gäller bland annat förslaget om en exklusivitetsklausul, som det heter, i gemensamma upphandlingar. Där har vi, liksom andra länder, verkat för en mer flexibel lösning. Vi diskuterar också vilka länder som bör kunna ingå.

Frågor om insamling och rapportering av data är också viktiga. Här finns ett behov av att säkerställa att det leder till ett tydligt mervärde. Förhandlingar om detta fortsätter under det slovenska ordförandeskapet. Jag ser fram emot att återkomma till nämnden om detta paketet.

Anf. 21 JOHAN HULTBERG (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för informationen!

Jag delar uppfattningen att det är viktigt att förhandlingarna görs ordentligt och grundligt. Det får gärna ta lite tid, bara utkomsten blir bra.

Det som jag har lyft upp tidigare, när frågan har varit upp i socialutskottet, är vikten av att arbetet har en bredare ansats än bara

pågående pandemi. Vi får inte bara utgå från den utmaning som vi just nu hanterar utan måste verkligen säkerställa att EU har förmåga att möta också helt annorlunda kriser framåt. Det vill jag gärna understryka, och jag har uppfattat att regeringen lyfter fram det i diskussionerna.

Jag vill ställa en fråga om det som nämndes i slutet av föredragningen när det gäller upphandlingsfunktionen. Jag har tidigare fått information om att Sverige har fått ganska gott gehör för den svenska linjen och att det finns många länder som är med på den. Kan ministern utveckla läget något mer när det gäller upphandlingsfrågan och exklusivitetsklausulen?

Anf. 22 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Jag vill understryka det som Johan Hultberg säger om att det är viktigt att man tar sikte inte bara på pandemier och pandemier som ser ut som covid-19-pandemin utan även på framtida hälsokriser. Det behöver vi verkligen ta med oss.

När det gäller exklusivitetsklausulen och upphandlingar ber jag Sara Eklund att utveckla det för nämnden.

Anf. 23 Ämnesrådet SARA EKLUND:

Herr ordförande! Jag vill tacka för frågan.

Det stämmer mycket bra att frågan om en exklusivitetsklausul har diskuterats mycket i rådet. Det stämmer också bra att länderna är överens i stort. Här ser man att det finns ett behov för länderna att ha en större flexibilitet.

Man diskuterar huruvida man ska kunna ha olika nivåer. Till exempel är det kanske rimligt att ha en exklusivitetsklausul när det gäller produkter för vilka det finns ett väldigt litet utbud men stor efterfrågan, till exempel för vacciner. Däremot tycker rådet inte att det bör gälla per automatik för alla gemensamma upphandlingar.

Vi har ingen text här ännu. Men det ledamoten säger om att rådet är överens i frågan stämmer mycket bra.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går vidare till icke lagstiftande verksamhet och dagordningspunkt 19, Slutsatser om tillgång till läkemedel och medicintekniska produkter för ett starkare och mer resilient EU. Det är ett beslutsärende.

Anf. 25 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Rådet förväntas anta rådsslutsatser om tillgång till läkemedel och medicintekniska produkter för ett starkare och mer resilient EU.

Jag kommer att inleda med att ge er en kort bakgrund till förslaget för att sedan gå in i regeringens ståndpunkt.

Rådets slutsatser fokuserar på tre områden. Det första är rättvis och jämlik tillgänglighet till berörda produkter. Det andra är adekvat och kontinuerlig tillgång till berörda produkter. Och det tredje är produkter till rimliga priser, och så kallade real world data.

I rådsslutsatserna framhåvs att brist på läkemedel och medicintekniska produkter belysts under covid-19-pandemin då omfattande störningar i leverantörskedjorna både på global nivå och inom EU har framgått. Stora delar av det som föreslås i rådsslutsatserna bygger vidare på eller lyfter fram frågor och initiativ som redan har presenterats tidigare.

Överläggning i socialutskottet ägde rum den 1 juni.

Med det går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt, som är ganska lång.

Regeringen välkomnar att det portugisiska ordförandeskapet har valt att lyfta fram de utmaningar när det gäller tillgång till läkemedel och medicintekniska produkter som covid-19-pandemin har belyst.

Tillgång till och brist på läkemedel och medicinteknik är en viktig fråga. Regeringen anser att det är angeläget att det EU-gemensamma samarbetet och samordningen förstärks, bland annat inom ramen för genomförandet av kommissionens läkemedelsstrategi för Europa, för att effektivisera användandet av hälsoteknik och offentliga resurser. Det banar väg för mer rättvisa och hållbara hälsovårdssystem.

I arbetet anser regeringen att det är viktigt att beakta risker som rör integritet och informationssäkerhet.

Frågan om tillgång till och brist på läkemedel och medicinteknik är viktig för regeringen. Frågan som aktualiserats särskilt vid oförutsedda händelser behöver hanteras gemensamt på EU-nivå. Det är viktigt för regeringen att komma till rätta med de problem som orsakar bristsituationer. Det handlar bland annat om att bidra till minskad sårbarhet i tillverkningskedjan för läkemedel.

Även miljöhänsyn vid läkemedelstillverkningen, antimikrobiell resistens, AMR, och den europeiska läkemedelsindustrins konkurrenskraft och innovativa kapacitet är viktiga för regeringen. Vidare anser regeringen att det är angeläget att slå vakt om innovation samtidigt som tillgång till generiska läkemedel inte ska hindras.

Regeringen anser att störningar i värdekedjor, såväl nationellt som inom EU och globalt, är en viktig fråga. Eventuella åtgärder som länderna eller andra globala aktörer vidtar får inte i onödan försvåra det fria varuflödet och upprätthållandet av globala värdekedjor.

En viktig utgångspunkt för regeringen är att det är avgörande att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna avseende exempelvis sociala frågor och hälso- och sjukvårdsfrågor respekteras fullt ut.

Regeringen avser att ställa sig bakom godkännandet av utkastet till rådsslutsatserna.

Anf. 26 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, socialministern, för föredragningen!

I ståndpunkten belyser man att vi behöver komma dithän att det blir minskad sårbarhet. Före pandemin fanns en bild av att om vi inte har här kan någon annan hjälpa till. Sedan slogs systemen ut när pandemin drabbade hela världen samtidigt, dessutom med krav på nya läkemedel och nya vacciner.

Vi har haft en diskussion med handelsminister Anna Hallberg om den kamp som finns inom EU om på vilket sätt man ska se till att den delen stärks – om det ska vara ett protektionistiskt förhållningssätt där man tar

hem all tillverkning eller om det i stället är företagen som måste ha förmågan och kraften att ha olika leverantörer och själva se till att de inte är så sårbara.

Det nämns inte något om det som annars är regeringens linje i dessa frågor, men jag tänker att det är viktigt att bevaka även på det här området. Jag undrar om detta är något som statsrådet kommer att lyfta upp på mötet.

Anf. 27 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Tack, Annika Qarlsso, för frågan! Om det är någon av tjänstemännen, till exempel Therese Carlbrand, som vill komplettera går det alldeles utmärkt. Jag vill bara säga att vi behöver minska sårbarheten – det är ingen tvekan om det.

Vi understryker att vi inte får försvåra det fria varuflödet. Detta säger förstås inte om det bara är varuflödet i EU som avses eller ett varuflöde utanför.

Upprätthållandet av globala värdekedjor, som också nämns i ståndpunkten, är ett sätt att understryka att det är svårt att se att vi skulle vara självförsörjande. Sedan tror jag, precis som Annika Qarlsso säger, att det är klart att det finns röster och strömningar där man tittar på hur det ser ut. Vi för själva diskussioner, både i Sverige och med våra nordiska grannländer, om hur vi kan öka vår självförsörjning på olika sätt.

Detta är ett väldigt brett område, och det kan säkert variera lite grann var det finns kapacitet och var man kan bygga, både nationellt och regionalt, inom EU och globalt, och vilken nivå som passar bäst. Men signalen är ändå att vi inte ska bli protektionistiska och inte i onödan försvåra det fria varuflödet. Upprätthållandet av globala värdekedjor tänker jag är ett sätt att understryka det.

Therese får gärna utveckla detta lite grann.

Anf. 28 Departementssekreterare THERESE CARLBRAND:

Jag tycker egentligen att Lena har givit ett heltäckande svar, så jag har inte så mycket att tillägga utom att vi inte kan vara självförsörjande fullt ut. Men vi måste ha bättre kunskap om hur värdekedjorna ser ut, och detta är något som har varit viktigt för oss även vid förhandlingarna om rådsslutsatser.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går över till dagordningspunkt 20, Covid-19: Uppdatering om pandemin. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 30 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr ordförande! Under denna punkt väntas en uppdatering om den epidemiologiska situationen och en diskussion om formerna för genomförandet av samt användningsområdena för EU:s digitala covid-19-intyg, utöver resor.

Vi ser ett fortsatt allvarligt läge när det gäller smittspridningen i många delar av världen, också inom EU, även om vaccineringen pågår i hög takt och flera länder har beslutat om vissa lättnader i restriktionerna. Fortsatta åtgärder för att dämpa smittspridningen behövs. Utvecklingen med nya

mutationer måste bevakas noggrant. Samtidigt är det av vikt att vi värnar om rätten till fri rörlighet inom EU för EU:s medborgare. Det måste dock ske på ett smittsäkert sätt.

2020/21:47

11 juni

Inför mötet har det portugisiska ordförandeskapet tagit fram ett diskussionsunderlag som fokuserar på vikten av att säkerställa återgång till rätten till fri rörlighet för EU:s medborgare. Underlaget innehåller två diskussionsfrågor. Det är frågor som handlar om huruvida medlemsstaterna är intresserade av en EU-gemensam inriktning vad gäller implementering av gemensamma kriterier för utfärdande och godkännande av EU:s digitala covid-19-intyg samt om EU bör ta fram gemensamma kriterier för godkännande av covid-19-intyg och annan dokumentation som utfärdats av tredjeland.

Ordföranden ska också efterhöra om medlemsstaterna avser att tillämpa intygen för andra syften än dem som överenskommits inom ramverket, till exempel kulturella evenemang, och i så fall för vilka.

Mot den bakgrunden går jag över till att samråda om inriktningen för det svenska inlägget i diskussionen.

Regeringen välkomnar att en överenskommelse har kunnat nås om innehållet i EU-förordningen om EU:s digitala covid-19-intyg som syftar till att underlätta den fria rörligheten.

Regeringen avser i diskussionen att framhålla att det är viktigt att införande och eventuella lättnader i restriktioner för inresa förblir nationell kompetens. Regeringen ser dock ett värde av diskussion på EU-nivå för att komma överens om en så likartad hållning som möjligt. Regeringen ser vidare ett värde i gemensamma kriterier för godkännande av intyg och annan dokumentation som utfärdats av tredjeland.

EU-förordningen om digitala covid-19-intyg ger endast rättslig grund för att utfärda intygen för resande. Om intyg ska användas för lättnader i samhällsrestriktioner måste medlemsstaterna införa sådan lagstiftning.

Regeringen utesluter inte en sådan möjlighet men har för närvarande inte tagit ställning i frågan.

Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Jag tycker att detta är en jätteviktig diskussion. Som ministern lyfte upp är frågan om virusmutationer viktig och oroande nu när vi är på väg att öppna Europa igen, vilket såklart är oerhört välkommet och viktigt, inte minst för att få igång jobbtillväxten och den ekonomiska tillväxten igen.

Jag vill ställa en fråga. Har det på den europeiska nivån diskuterats om man till exempel ska höja rekommendationen när det gäller att sekvensera i större utsträckning? Vi ser trots allt att smittspridningen sjunker i hela Europa, men vi har betydande problem med de olika virusmutationerna, inte minst den så kallade deltamutationen, som har fått starkt fäste i Storbritannien och Irland och som faktiskt har börjat spridas ganska mycket här i Sverige. Det är viktigt att vi sekvenserar mer än de 10 procent som hittills har varit den europeiska rekommendationen. Det var min fråga.

Sedan kan jag konstatera att regeringen är lite passiv i den sista meningen i den svenska ståndpunkten. Jag förstår att det är så det förhåller sig just nu, att det inte har tagits några beslut, men vi i Moderaterna tycker att det är viktigt att också titta på möjligheten att använda vaccinpasset

som en möjlighet att snabbare kunna öppna vårt samhälle på ett säkert sätt. Passen kan användas som ett verktyg för att möjliggöra en återstart av ekonomin.

Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Jag börjar där Johan Hultberg slutade. Jag tänker att vi väl inte ska redogöra för de olika ståndpunkter som finns mellan regeringen och olika partier. Det är väl lämpligt att vi beskriver att vi inte utesluter men att vi inte har tagit ställning. Det är en rimlig hållning för regeringen att ha, tänker jag. Sedan får väl debatten fortsätta i Sverige. Jag tycker själv att den hänger väldigt väl samman med som Johan Hultberg började med, nämligen att vi ska vara försiktiga, att det finns en oro för virusmutationer och så vidare och att det är viktigt att vi upprätthåller de begränsningsåtgärder som finns.

Folkhälsomyndigheten har varit tydlig med att oavsett om man har vaccinationsintyg och om människor är vaccinerade eller inte behöver vi ha begränsningsåtgärder och se till att vi verkligen är försiktiga när vi öppnar. Om människor skulle ha ett vaccinpass skulle de likväl behöva hålla avstånd, och man skulle begränsa möjligheten för rätt många som inte har fått två doser plus två tre veckor. Detta vill jag bara understryka, men det är mer en svensk diskussion som jag tänker att vi inte behöver återge i ett EU-sammanhang.

När det gäller frågan om sekvensering har Folkhälsomyndigheten tidigare sagt att när vår smittspridning minskar kan man sekvensera mer därför att man då kanske inte gör lika många tester och inte har lika många tester som är positiva. Detta tänker jag är en inställning som står sig, men jag tar gärna med den till Folkhälsomyndigheten. Men nu var frågan hur diskussionen går på den europeiska nivån. Jag tror att Sofia kan hjälpa till och svara på den delen av Johan Hultbergs fråga.

Anf. 33 Departementssekreterare SOFIA WENNERSTRAND:

Det vi kan säga är att det den 20 maj hölls ett informellt möte mellan hälsoministrarna för att bland annat prata om hur det ser ut med situationen med virusvarianter. Att upprätthålla sekvenseringsarbetet och att ha fortsatt noga kontroll på de olika virusvarianterna var något som ECDC lyfte upp vid mötet. Detta har även medlemsstaterna uttryckt stöd för. Det gäller kanske inte direkt nivåer men däremot att upprätthålla arbetet.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 21 a–e, Övriga frågor. Är det något där som socialministern önskar kommentera?

Anf. 35 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Under dessa punkter avser det portugisiska ordförandeskapet och kommissionen att informera om ett antal frågor. Jag har inget särskilt som jag vill lyfta upp, men precis som tidigare svarar jag gärna på frågor om nämnden har några sådana.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi noterar och tackar för informationen!

Då har vi nått vägs ände för socialministerns närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde. Jag önskar lycka till vid det kommande rådsmötet och givetvis en solig fredag och en likaledes solig och trevlig helg. Tack för i dag!

2020/21:47

11 juni

Anf. 37 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Tack ska ni ha, detsamma!

§ 3 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor
Statsrådet Ardalán Shekarabi (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 3 december 2020
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 14 juni 2021

Anf. 38 ORDFÖRANDE:

Vi inleder, som vi brukar, med återrapporten från den 3 december 2020. Finns det något som statsrådet önskar rapportera?

Anf. 39 Statsrådet ARDALÁN SHEKARABI (S):

Ordförande! Nämnden har fått ta del av en skriftlig återrapport från den informella videokonferensen, som ersatte det formella Epscorådsmötet den 3 december i fjol. Jag har egentligen inget att tillägga, om det inte finns några frågor.

Anf. 40 ORDFÖRANDE:

Det finns inga frågor. Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 9, De viktigaste slutsatserna om 2021 års rapport om pensionernas tillräcklighet från kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen. Det är ett beslutsärende.

Anf. 41 Statsrådet ARDALÁN SHEKARABI (S):

Herr ordförande! Vid mötet den 14 juni väntas rådet godkänna de viktigaste slutsatserna om 2021 års rapport om pensionernas tillräcklighet från kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen, *Pension Adequacy Report*. Rapporten tas fram gemensamt av kommittén för socialt skydd, KST, och Europeiska kommissionen vart tredje år. Senast den publicerades var 2018.

Rapporten innehåller en jämförande analys av pensionssystemens tillräcklighet i EU:s medlemsstater, det vill säga hur pensionsnivåerna ser ut i olika medlemsstater för män och kvinnor nu och i framtiden.

Effekten av pågående nationella pensionsreformer samt den förväntade demografiska och socioekonomiska utvecklingen beaktas i analysen. I rapporten beskrivs den nuvarande levnadsstandarden för äldre och hur den påverkas av pensioner och andra delar av transfererings- och skattesystemen.

Bland huvudslutsatserna i rapporten framhålls att pensionernas tillräcklighet fortsätter att vara en utmaning i de flesta medlemsstater, särskilt för kvinnor, trots att reformer har genomförts i de flesta länder under de senaste fem åren. Pensionsgapet mellan män och kvinnor är fortfarande stort. Dock har det minskat något sedan 2016. Andelen i risk för fattigdom och social exkludering har ökat något bland 65-plussare i EU sedan 2016.

I slutsatserna lyfts också fram att välfärdstjänster till rimlig kostnad bidrar till en adekvat levnadsstandard för äldre.

Den demografiska utvecklingen medför att en del länder har börjat titta på alternativa finansieringsmodeller för sina pensionssystem, till exempel

kompletterande finansiering via exempelvis kapitalinkomstskatter och moms.

2020/21:47

11 juni

Därmed går jag över till att samråda med nämnden om regeringens ståndpunkt. Regeringen avser att stödja rådets godkännande av de viktigaste slutsatserna från 2021 års rapport om pensionernas tillräcklighet från Kommittén för socialt skydd och från Europeiska kommissionen.

Regeringen välkomnar att rapporten tas fram och att rådet uppmärksammar rapporten genom dessa slutsatser. Regeringen välkomnar att rapporten har ett tydligt jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Det är även positivt att den roll som offentligt finansierade välfärdstjänster har för att bidra till en adekvat levnadsstandard för äldre lyfts fram.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 15 a under Övriga frågor. Det gäller direktivet om jämnare könsfördelning, direktivet om carcinogener och översyn av förordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Är det något där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 43 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr ordförande! Jag har ingenting att informera nämnden om under denna punkt men svarar naturligtvis på frågor.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Tack för informationen!

Jag noterar att statsrådet har ett stort idrottsintresse. Jag ser det i bakgrunden med idrottströjorna. Det gläder mig extra mycket.

Jag tackar statsrådet för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och tillönskar en solig och trevlig helg.

Anf. 45 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr ordförande! Detta var premiär för mig i EU-nämnden. Jag tackar för denna möjlighet.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Välkommen tillbaka!

§ 4 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor

Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (deltar via Skype)

Återrapport från videomöte den 15 mars 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 14 juni 2021

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar arbetsmarknadsminister Eva Nordmark välkommen till EU-nämnden.

Då, statsrådet, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av återrapporten från videomöte den 15 mars 2021?

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ni har fått en skriftlig återrapport, och jag svarar på frågor om det finns några sådana. Men jag har inget mer att tillägga.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi noterar och tackar för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen. Detta är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Den första dagordningspunkten rör direktivförslaget om tillräckliga minimilöner. Förslaget var uppe i nämnden i november förra året, strax efter att det hade presenterats. Förhandlingarna har sedan dess fortsatt i rådets arbetsgrupp.

Under höstens tyska ordförandeskap lämnades utrymme för att ställa frågor om kommissionens förslag. Under vårens portugisiska ordförandeskap har förslaget behandlats i sak i rådsarbetsgrupp.

Rådets rättstjänst presenterade i mars ett yttrande om förslagets förenlighet med rättslig grund, och det portugisiska ordförandeskapet presenterade i april ett kompromissförslag.

Som ni väl känner till har regeringen nära kontakt med arbetsmarknadens parter och med vår likasinnade krets inom ramen för förhandlingarna. Särskilt nära arbetar vi med Danmark.

Jag har löpande varit i arbetsmarknadsutskottet och informerat om förhandlingarna och nu senast den 1 juni.

Vid Epscorådets möte på måndag väntas ordförandeskapet lägga fram sin lägesrapport om förhandlingarna som rådet förväntas notera. Rådet väntas även hålla en riktlinjedebatt, där jag avser att göra inlägg i linje med den överlagda ståndpunkten i syfte att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen och att ett förslag inte får leda till krav på Sverige att införa lagstadgade minimilöner eller allmängiltigförklarade kollektivavtal.

Anf. 51 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången. Vi är några stycken, kanske alla, som från facken har fått höra att facken gärna ser att regeringen ifrågasätter direktivförslagen och också problematiserar frågan om individuella rättigheter. Rådets rättstjänstanalys har gjort bedömningen att detta inte är riktigt förenligt med EU-förordningen.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet hur regeringen planerar att kunna agera mycket mer kraftfullt än vad som framgår av regeringens förslag till ståndpunkt och också vad man ibland får känslan av i olika diskussioner. Vi vet att regeringen agerar kraftfullt, men jag är övertygad om att vi behöver agera ännu kraftfullare framöver. Jag skulle därför vilja ha statsrådets synpunkter på hur regeringen ska kunna göra det.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Innan jag släpper in nästa talare vill jag påminna om att följande står i underlaget: ”Ingenting i direktivet får tolkas som en skyldighet för medlemsstater där lönesättningen uteslutande säkerställs genom kollektivavtal att införa en lagstadgad minimilön eller att göra kollektivavtal allmänt tillgängliga.”

Anf. 53 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ordförande! Jag tänkte börja där ordföranden slutade, angående den punkten. Detta ger långt ifrån en garanti för Sverige. Löner sätts inte uteslutande via kollektivavtal.

Jag tänkte börja med att ställa en fråga. Nu när man ändå är inne och pillar på enskilda ord, vilket man uppenbarligen är i denna förhandling, varför står det ”uteslutande”? Det är väl nästan ingen stat i EU där lönesättningen uteslutande sker via kollektivavtal? Något sådant system existerar inte över huvud taget. Detta undantag borde därför inte gälla någon.

Sedan har jag en fråga angående att man har döpt om detta och säger att man nu kallar det för ett ramverk. Det är väl bra i och för sig. Men varför skriver man i så fall inte in någonting om det i direktivets preambel? En preambel fungerar som en tolkningsbakgrund. Då undrar jag: Vore det inte klokt att lobba för att få in någonting om att det ska vara ett ramverk som inte skapar individuella rättigheter i direktivets preambel?

När det gäller artikel 4.2:

”Member States where collective bargaining coverage is less than 70 % [...] shall in addition establish an action plan to promote collective bargaining, which shall include a framework of enabling conditions [...]”

Jag undrar om regeringen har funderat på vad detta kommer att innebära i praktiken. Jag vet inte hur stor vår ”collective bargaining coverage” är just nu i Sverige. Men den kan gå under 70 procent i framtiden. Det är inte omöjligt. Vad kommer detta att innebära i praktiken? Kommer detta att inverka på parternas autonomi på något sätt?

Anf. 54 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag önskar att jag kunde känna och dela ordförandens upplevda trygghet kring den skrivning som finns. Tyvärr känner vi fortfarande oro för att regeringen inte är tillräckligt tydlig och har en ambivalens inför sitt

påverkansarbete gentemot kommissionen och de andra medlemsstaterna i denna fråga. Gång på gång har regeringen hävdats att man arbetar för att motverka förslaget men har sedan uppenbarligen misslyckats i sin ambition att göra detta. Vi menar att det tyvärr beror på att regeringen inte har varit tillräckligt tydlig i sitt motstånd.

Jag hakar också gärna på Ilona Szatmari Waldaus koppling till våra fackliga parter på den svenska arbetsmarknaden och även Svenskt Näringsliv, där man fortfarande är djupt oroad över förslaget. Detta är något som man har uttryckt upprepade gånger. Man uppmanar också regeringen och riksdagen att alla tillgängliga resurser som finns måste mobiliseras för att hindra att ett direktiv antas på området.

Parterna har också vid upprepade tillfällen uttalat att regeringens agerande i Bryssel varit alltför avvaktande, medan länder som till exempel Österrike lyfts fram som mer tydliga i att förslaget borde förkastas.

Från Moderaternas sida har vi tillsammans med flera partier i arbetsmarknadsutskottet varit tydliga och understrukit vår oro. Vi anser att regeringen ännu hårdare bör understryka att frågor som rör socialpolitik och sysselsättning ska tillhöra den nationella kompetensen och att kommissionen därmed bör dra tillbaka sitt förslag om bindande direktiv om minimilöner. Lönebildningen är en helt nationell angelägenhet och ska så förbli.

Vi har en avvikande ståndpunkt sedan tidigare. Men jag skulle också vilja ställa ett par frågor.

Rådets rättstjänst slår i sitt yttrande från den 9 mars fast att löneförhållandena inte får regleras av EU-rätten, och direktivförslaget ska då förstås som att det innebär en skyldighet för medlemsstaterna att införa minimilön för alla arbetstagare. Rättstjänsten anser alltså i den delen, i den helt grundläggande frågan om EU:s kompetens på området, att det skulle strida mot artikel 153.5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt att lagstifta.

Ett direktiv kan enligt rättstjänsten helt enkelt inte ge rätt till minimilöner för alla arbetstagare – every worker – vilket varit kommissionens uttryckliga löfte.

Jag skulle vilja höra hur regeringen avser att problematisera frågan om individuella rättigheter utifrån just rådets rättstjänstanalys.

En fråga till EU-kommissionen vid mötet är om de instämmer i rådets rättstjänsts bedömning att direktivförslaget inte kan eller får medföra en skyldighet för medlemsstaterna att införa minimilön för alla arbetstagare.

Anf. 55 SOFIA DAMM (KD):

Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag instämmer i föregående talares inlägg och även i tillägget att frågeställningen kring individuella rättigheter bör komma upp på mötet.

Jag vill också hänvisa till tidigare avvikande ståndpunkter från oss.

Vi var, som sagt, besvikna på att rättstjänsten inte underkände direktivets rättsliga grund. Men den lite undagömda fotnoten påtalar precis den begränsning som de som vill se ett långtgående direktiv besväras mest av, att direktivet inte får tillskapa några individuella rättigheter utan ska ägna sig åt lönesättning. Därför tycker jag också att det är viktigt att regeringen trycker på, visar sin ståndpunkt och ställer frågor kring just detta vid mötet.

Jag vill också passa på att fråga om undantaget för Sverige och Danmark, som jag vet är en linje som man har drivit ganska hårt i Europaparlamentet – geografisk, systembaserad eller en opt-out-klausul.

Tittar man på det portugisiska ordförandeskapets kompromissförslag inför mötet nämner man över huvud taget inte några krav på nationella undantag. Man nämner inte att det har förts fram.

Jag tänkte be statsrådet förtydliga lite grann när det gäller hur man ser på konflikten mellan förbättringar av texten och linjen att arbeta för att utverka ett undantag.

I övrigt ställer jag mig bakom Moderaternas tillägg om frågeställningen och hoppas att ni kan ta med detta på mötet.

Anf. 56 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, arbetsmarknadsministern, för genomgången!

Det här är en oerhört känslig fråga för vår arbetsmarknadsmodell. Det kanske beskrivs tydligast av att man hör hur oerhört enig arbetsmarknaden är. Oavsett vem man pratar med hör man att de känner en väldigt stor oro.

Tyvärr har vi inte lika stor enighet i EU-27 när det gäller bekymret med detta, utan det finns lite olika ingångar från olika länder. Flera har tagit upp delen i rättstjänstanalysen, betydelsen av den och hur man kan driva på för den och kräva undantag för den.

Det är intressant att se det här. Om vi är överens och tycker så här är det en sak. Men hur svarar man på det i de andra länderna, där man tycker att det här är ett bra förslag? Finns det möjlighet att faktiskt komma fram i den delen och lyfta individuella rättigheter och att det ändå finns en bedömning om det? Ser statsrådet någon möjlighet att få framgång i detta?

Det som är lite intressant i det här arbetet är att det något av ett tvåfrontskrig. Det handlar både om att försöka trycka på för att få undantag och att det inte ska vara lagligt bindande och om att bygga allianser för att kunna blockera.

Hur ser statsrådet på denna balans? Någonstans är det ju båda delarna som pågår just nu. Kan vi trycka på ännu mer i någon del, eller hur ser statsrådet på det?

Vi kan konstatera att vi har gått in i juni månad, och alldeles strax går vi in i juli månad. Det innebär att vi får ett nytt ordförandeland, och jag skulle gärna vilja höra hur arbetsmarknadsministern ser på denna frågas dignitet. Hur mycket kommer Slovenien att driva på för detta? Finns det några strategiska möjligheter att det tar någon annan riktning eller saktar ned i tempo? Hur ser arbetsmarknadsministern på det?

Anf. 57 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag tänkte bara säga att vi kan hoppa på Moderaternas avvikande ståndpunkt.

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Tack för många bra frågor och inspel!

Jag kan börja med att konstatera att det här är en fråga som, precis som många av er beskriver, är väldigt komplicerad och allvarlig för Sverige och den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Det finns ett väldigt starkt tryck i Europa för att få ett sådant här direktiv på plats. Jag kan också påminna om att det här var ett av Ursula

von der Leyens viktigaste vallöften när hon var helt ny och höll sitt State of the Union-tal. Det är klart att det här är en fråga som är svår och viktig. Det är viktigt att vi gör allt som står i vår makt för att säkerställa att vi kan värna den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Jag ska svara på alla frågor, och jag börjar med Ilona Szatmari Waldaus. Den svenska regeringen agerar på många sätt väldigt kraftfullt. Vi försöker göra det hela vägen tillsammans med Danmark. Vi har utvecklat ett mycket nära samarbete, som är ett samarbete på samtliga nivåer. På arbetsmarknadsmarknadsministrarnivå är det jag och Peter Hummelgaard som har löpande kontakter och löpande möten. Vi stämmer också löpande av alla våra olika typer av inlägg som sker vid olika tillfällen.

Så sent som i morse hade vi ett möte med olika socialdemokratiska arbetsmarknadsministrar runt om i Europa. Vi håller hela vägen en gemensam linje oavsett vilka möten det handlar om, och vi koordinerar förstås och lyssnar in på olika sätt inför Epscomötet så att vi vet var vi har varandra och stöttar varandra där.

Även på tjänstemannanivå har vi ett mycket nära samarbete mellan våra regeringskanslier. Vi har det även på statsministrarnivå. Det här är alltså en fråga som Sverige verkligen prioriterar högt och där vi använder alla möjligheter att påverka.

Vi har skapat en så kallad like-minded-grupp – en grupp av många medlemsländer som har olika typer av betänkligheter och som är kritiska i grunden till att EU kommer med det här direktivet. Som i alla förhandlingar är man inte starkast när man är ensam, utan för att kunna nå framgång måste man se till att skapa allianser. I det här fallet jobbar vi nära och intensivt med denna like minded-grupp. Jag stod så sent som i onsdags i denna vecka värdinna för ett möte som vi hade med tio elva länder i onsdags just för att diskutera var vi befinner oss i frågan.

Detta tar som sagt mycket tid, och vi prioriterar det högt eftersom det handlar om den grundläggande frågan om den svenska arbetsmarknadsmodellen och dess viktiga funktionssätt.

Ludvig Aspling ställde tre frågor. Den första frågan gällde om det finns länder som uteslutande sätter lön enligt kollektivavtal. Det är Sverige och Danmark, där vi inte har någon statlig intervention i lönebildningen. Det är också därför Sverige och Danmark är de mest högljudda. Det är därför vi verkligen med kraft agerar för att säkerställa att vi inte på något sätt ska ha någon statlig europeisk eller politisk inblandning i lönebildningen.

Detta är en fråga där det såväl i Sverige som i Danmark är starka parter, det vill säga arbetsgivare tillsammans med fackföreningar, som reglerar lönebildningen. De sätter löner, och de kan också ta till konfliktvapen om de skulle vilja det. Men det är inte staten som reglerar detta. Vi vill inte heller att det ska vara EU som på något sätt kliver in här.

På denna fråga är alltså svaret att Sverige och Danmark är länder som uteslutande sätter lön enligt kollektivavtal. Sedan finns det en bred spridning när det gäller hur det ser ut i olika länder inom EU. Det finns länder som har olika typer av kombinationer av lagstiftning och kollektivavtal. Sedan har vi länder som har dåligt utvecklade lönebildningsmodeller. Det ser alltså väldigt olika ut runt om i Europa.

Den andra frågan gällde det här med ramverk. Det här är viktigt, och vi tycker att det är bra att det tydliggörs att detta är ett ramverk. Det kan

liksom inte vara ett direktiv med materiellt innehåll, utan det är som sagt ett ramverk. Det är därför vi också trycker på i frågan om att ett ramverk innebär att det inte kan handla om några individuella rättigheter.

Den tredje frågan från Ludvig Aspling gäller kollektivavtalsteckningen. Detta är även i fortsättningen en förhandlingsfråga. Som jag tror att jag sa inledningsvis kommer det här förmodligen att vara en fråga som det förhandlas om under lång tid. Det som gäller för Sverige är att vi har 90 procent i kollektivavtalsteckningsgrad. Nio av tio löntagare i Sverige omfattas av kollektivavtal eller av hängavtal som man kan teckna på kollektivavtalen.

Ann-Sofie Lifvenhage hade också flera viktiga och bra frågor. Jag nämnde att det kan bli en väldigt lång förhandlingsprocess. När kommissionen kom med sitt direktivförslag ställde Sverige och Danmark tillsammans med några andra länder som supportade oss krav på att vi måste få en bedömning av om detta är förenligt med EU:s stadgar. Det var därför vi fick yttrandet från rådets rättstjänst.

När det kom har jag i samtal med kommissionär Nicolas Schmit varit tydlig med att markera att med tanke på hur rådets rättstjänsts yttrande är formulerat – nämligen att detta måste vara ett ramverk som inte kan innehålla några individuella rättigheter – är detta någonting som kommissionen borde dra tillbaka.

Kommissionen har dock inte denna uppfattning. De tycker att de har omhändertagit den lönebildningsmodell som finns i Sverige och Danmark kopplat till artikel 1 i det förslag som kommissionen har presenterat. Vi menar att det inte alls är någon tillräcklig garanti, men där har ni kommissionens position.

Det är viktigt att se att detta just nu egentligen inte är någon fråga för kommissionen, utan det är en fråga som nu diskuteras dels i Europaparlamentet, som ni känner till, dels i rådet.

Annika Karlsson var också inne på de här frågorna. Jag kan svara att det vi ser är att vi kommer att gå till en trilog, där det ska förhandlas mellan kommissionen, parlamentet och rådet. Då blir det viktigt att det är en så bra position från rådet som möjligt.

Som ni känner till har Europaparlamentet gått i helt fel riktning; det ser man när man tittar på den rapport som kom från rapportörerna. Där har man velat klä på kommissionens förslag ännu fler rättigheter, och man pratar till exempel om ”every worker”. Det ser helt annorlunda ut i rådet, där medlemsstaterna har betydligt mycket mer kritik, och där vi har flera länder som ifrågasätter många olika delar av innehållet.

Utgångspunkten måste därför vara att i denna förhandling, som kan bli väldigt långvarig, se till att rådet har ett så bra bud som möjligt i trilogförhandlingarna.

Sofia Damm var också inne på detta med rådets rättstjänsts yttrande och lyfte vikten av att ställa frågor. Jag kan säga att jag ställer inga frågor, utan här ställer vi krav. Vi ställer krav på att rådets rättstjänsts yttrande omhändertas i det fortsatta arbetet. Det här är väldigt viktigt för Sverige, och vi fick faktiskt delvis stöd för detta via rättstjänstens yttrande när det gäller att det här inte kan vara något annat än ett ramverk. Det betyder alltså att man inte heller kan ha några individuella rättigheter i detta. Vi måste ställa krav – och det gör vi – på att yttrandet omhändertas i alla dess delar.

Ann-Sofie Lifvenhage lyfte frågan om parterna. Vi har veckovisa avstämmningar och möten. Vi bildade snabbt i processen också en grupp på Arbetsmarknadsdepartementet på tjänstemannanivå tillsammans med experterna hos våra parter. Jag delar den oro som parterna ger uttryck för, och det är därför vi arbetar så intensivt med frågan. Vi måste jobba med den hela vägen in i kaklet.

Sofia Damm lyfte frågan om undantag. Man kan väl säga att vi kan vara tidigt i en process, och vi bejakar alla typer av lösningar som innebär att vi kan värna och skydda den svenska arbetsmarknadsmodellen. Här har vi, som jag nämnde, två olika processer. Det finns en i EU-parlamentet, som har velat klä på den här julgranen ännu mer, och en annan i rådet, där medlemsstaterna nu verkligen är inne i diskussioner och granskar och analyserar vad det här skulle innebära för vår nationella arbetsmarknadsmodell.

Vi har alltså stora möjligheter att i rådet göra förändringar som går i rätt riktning. Huruvida det sedan räcker får vi bedöma tillsammans, och jag kommer såklart att återkomma både till arbetsmarknadsutskottet och så småningom också till EU-nämnden när det börjar vara skarpt läge. Men vi arbetar utifrån den väldigt tydliga ståndpunkt som är förankrad i Sveriges riksdag och i det tydliga armkroksarbete som vi har med både parterna i Sverige och i Danmark och i like-minded-gruppen.

Jag har delvis svarat på Annika Qarlssons viktiga frågor. Frågan om att ha ett tydligt förhandlingsbud och ett bra sådant från rådet är en viktig fråga när vi går mot trilogförhandlingarna.

När det gäller bedömningen av nästa ordförandeland Slovenien ser vi visserligen att de har kallat till arbetsgruppsmöten på tjänstemannanivå, men vår bedömning är att det inte är så väldigt stort intresse i Slovenien för detta.

Däremot ska vi vara medvetna om att ordförandelandet därefter är Frankrike, och Frankrike är mycket angeläget om den här frågan. Macron skulle nog gärna – det är min personliga bedömning – ha en sådan här fråga i sin valrörelse. Jag har tidigare träffat den franska arbetsmarknadsministern för att diskutera frågan, och jag har också fått till ett nytt möte med henne nu på måndag i samband med Epscomötet. Det kommer att vara ett mycket viktigt möte. Jag kommer också att bilateralt träffa Slovenien. Detta är möten som jag genomför tillsammans med min danske kollega Peter Hummelgaard.

Vi jobbar alltså inte bara intensivt med nästa ordförandeland; vi behöver också jobba intensivt med opinionsbildning och att förklara den svenska modellen, diskutera och vara top of mind, så att säga, i nästnästkommande ordförandelands medvetande när det gäller den här frågan.

Då, ordförande, tror jag att jag har svarat på alla frågor.

Anf. 59 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Vi har ju som tidigare anmält avvikande ståndpunkt.

Jag tackar så hemskt mycket för förtydligandena från statsrådet och är glad över att ni arbetar efter absolut bästa förmåga för att stå upp för detta, för det är oerhört viktigt för Sverige. En like-minded-grupp välkomnar jag verkligen. Däremot ger jag inte riktigt lika mycket för en samling av socialdemokratiska motsvarigheter till arbetsmarknadsministern eftersom

det inte finns en bred socialdemokratisk samsyn bakom den för oss så viktiga svenska arbetsmarknadsmodellen.

Jag vill få fört till protokollet att vi moderater anmäler en avvikande ståndpunkt där vi anser att regeringen bör understryka att frågor som rör socialpolitik och sysselsättning tillhör den nationella kompetensen och att kommissionen därmed bör dra tillbaka sitt förslag om bindande direktiv om minimilöner.

Lönebildningen är en helt nationell angelägenhet och ska så förbli. Vi har under de senaste åren sett kommissionen komma med en lång rad initiativ som inkräktar på medlemsländernas ansvar på just det socialpolitiska och arbetsmarknadspolitiska området, en i högsta grad önskad utveckling.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Med detta konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi noterar informationen, och jag konstaterar att det finns en likalydande avvikande ståndpunkt anmäld från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna.

Då går vi in på dagordningspunkten 6 under Icke-lagstiftande verksamhet, Uppföljning av det sociala toppmötet i Porto – nästa steg i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor). Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Jag skulle bara kort vilja lägga till att den här like-minded-gruppen som jag nämner är en väldigt brokig skara av olika länder och olika partier. I kärnan av gruppen finns Sverige, Danmark, Österrike och Nederländerna, men vi har också med oss länder som Irland, Malta, Estland, Bulgarien, Ungern, Polen och Litauen. Vi samlar alla som på olika sätt har kritik mot det här direktivförslaget. Det är alltså verkligen en brokig skara, och jag vill att ni ska känna till det – bara som ett förtydligande.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

För protokollets skull vill jag då framföra att det här tillhörde dagordningspunkten 3, så att alla känner till det i de historiska uppteckningarna.

Då återgår vi till dagordningspunkten 6.

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Då handlar det om det sociala toppmötet som hölls i Porto den 7–8 maj. Statsministern samrådde med nämnden inför mötet och återrapporterade i nämnden den 11 maj.

Vid rådsmötet väntas ministrarna föra en diskussion om Epscos roll i det fortsatta arbetet på området. Jag avser i diskussionen att lyfta fram det nationella ansvaret och arbetsmarknadens parter roll på det sysselsättnings- och socialpolitiska området. En central utgångspunkt för regeringen är respekt för fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella system avseende arbetsmarknad, sociala frågor och på skatte- och utbildningsområdet samt för principerna om

2020/21:47

11 juni

subsidiaritet och proportionalitet. Jag avser vidare att lyfta fram vikten av den europeiska planeringsterminen för samordning på området och för uppföljning av de nya EU-övergripande målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning som Europeiska rådet ställde sig bakom vid sitt möte i Porto den 8 maj.

Epsco och dess förberedande organ behöver vara aktivt involverade i arbetet i syfte att uppnå ett ändamålsenligt samarbete mellan berörda rådsformationer och samstämmighet i budskap över politikområden.

Anf. 64 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! När jag läser igenom ståndpunkten på det här området känner jag att vi vill göra en markering ifall det inte blir en ändrad inställning till det hela.

Den europeiska terminen är ett centralt verktyg för samordningen av den makroekonomiska och budgetära politiken mellan EU-länder. För Centerpartiet är det särskilt viktigt att planeringsterminen inte undermineras genom att sociala faktorer adderas som tydligt hör hemma på nationell nivå.

Av regeringens ståndpunkt framgår att regeringen ser positivt på en större sammanblandning mellan ekonomiska och budgetära faktorer och sociala faktorer som stöds av den sociala pelaren och dess principer. För Centerpartiet är det särskilt viktigt att kompetens och inflytande över frågor som rör sysselsättning och utbildning samt sociala frågor behålls på medlemsstatsnivå och inte sammanblandas med den ekonomiska samordningen på EU-nivå.

Med anledning av det som nu står i förslaget till ståndpunkt anmäler jag alltså en avvikande ståndpunkt.

Anf. 65 LUDVIG ASPLING (SD):

Nu kanske jag är lite förvirrad här, men var vi inte på dagordningspunkten 6 om uppföljning från Porto?

(ORDFÖRANDEN: Svar ja. Det är vi.)

Jättebra! Då vill jag för protokollets skull bara markera att vi naturligtvis inte tycker att Portodeklarationen är bra. Vi vill inte se att den sociala pelaren implementeras på det sättet. Vi motsätter oss den sociala pelaren över huvud taget. Det här är inte det som unionen ska syssla med.

Det räcker så. Jag anmäler alltså en avvikande mening.

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Jag har egentligen en fråga. Det är möjligt att jag inte riktigt hänger med, men pratar du nu om dagordningspunkten 6 eller 7, Annika Qarlsson? Du nämnde ju också den europeiska planeringsterminen.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Du får tillbaka ordet, Annika Qarlsson. Jag håller med arbetsmarknadsministern om att det är lite oklart.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Då återtar du alltså det, och så flyttar vi fram det till dagordningspunkten 7.

Anf. 70 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Ordförande! Jag har ett par följdfrågor angående toppmötet i Porto. Det handlar om det brev som skickades in i samband med toppmötet och som var undertecknat av Sverige och nio andra länder. Jag skulle vilja höra vilken effekt som har uppnåtts och hur regeringen ser på fortsättningen framåt med anledning av detta.

Samtidigt skulle jag gärna vilja få belyst hur regeringen tänker kring att samla ytterligare medlemsstater eller i varje fall säkerställa att fortsätta samla de tio som hittills gjort gemensam sak i tidigare nämnda brev till toppmötet.

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! När det gäller att samla olika länder är det alltid ett relationsbyggande. Jag ser också väldigt mycket fram emot att på måndag fysiskt få komma på plats på Epsco i Luxemburg. Det erbjuder stora möjligheter att just kroka arm med fler när man också får bygga tydligare relationer. Jag har en hel del olika bilaterala möten på måndag, och då handlar det förstås framför allt om minimilönefrågan.

När det gäller Ann-Sofie Lifvenhages fråga om brevet och vilka effekter det har fått skulle jag gärna vilja lämna över den till Ulrika Hall att svara på. Jag var själv inte med i Porto.

Anf. 72 Ämnesrådet ULRIKA HALL:

En av de viktiga frågor som framställdes i brevet handlade om respekten för kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna och också om vikten av att pelaren följs upp inom ramen för samordningen genom samordning av medlemsstaternas egna insatser och inom ramen för terminen. Detta tycker vi har återspeglats i deklarationen. Det är väl någonting som vi skulle vilja lyfta fram: Där hade brevet effekt.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar då att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Då går vi in på dagordningspunkten 7, Europeiska planeringsterminen. Det finns både 7 a och 7 b. Vi inleder med 7 a, Bedömning av genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna för 2020 och relevanta landsspecifika rekommendationer för 2019 – Yttrande från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. Det här är ett besluts-ärende.

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Jag tar a och b tillsammans, och så får ordföranden sedan hålla i klubban så att det blir rätt ordning i beslut och sådant.

Europeiska terminen alltså: I år är terminsprocessen anpassad till EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Det innebär bland annat att det inte ges några landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området. Den punkt som brukar stå på Epscos dagordning i juni om att godkänna sysselsättnings- och socialpolitiska aspekter av rekommendationerna finns därför inte med på dagordningen i år. Inte heller hålls någon sedvanlig riktlinjedebatt om terminen.

Dagordningen innehåller dock en årligt återkommande punkt. Ministrarna väntas godkänna ett gemensamt yttrande från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. Yttrandet innehåller en sammanfattning av kommittéernas granskning av medlemsstaternas nationella åtgärder i syfte att följa upp förra årets rekommendationer samt övergripande noteringar avseende årets process.

Jag föreslår att Sverige på rådsmötet ställer sig bakom att yttrandet från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd godkänns.

De två kommittéerna och dess indikatorgrupper har under våren också arbetat med en revidering av den sociala resultattavla som används som analytiskt underlag i den gemensamma sysselsättningsrapporten. Samsyn har hittills nåtts om revidering av huvudindikatorerna i resultattavlan. Detta återspeglas i ännu ett yttrande från kommittéerna som Epsco väntas ställa sig bakom vid sitt möte i juni.

Jag föreslår att Sverige på rådsmötet ställer sig bakom att även det här yttrandet från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd godkänns.

Anf. 75 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag vill bara läsa ur ståndpunkten från den förra punkten, där jag läste upp den först.

Där skriver regeringen att de avser vidare att ”lyfta fram vikten av den europeiska planeringsterminen för samordning på området och uppföljning av de nya EU-övergripande målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning”.

Den europeiska planeringsterminen fanns alltså beskriven också i den förra ståndpunkten, så mitt medskick, eller min avvikande ståndpunkt här, är relevant även för den förra punkten.

Den europeiska terminen är ju ett centralt verktyg för samordningen av den makroekonomiska budgetära politiken mellan EU-länder. För Centerpartiet är det särskilt viktigt att den inte undermineras genom att addera de sociala faktorerna. Det blir ett bekymmer när vi liksom lyfter in det. Då kommer allt det andra som är satt att vara EU-kompetens att förminskas i stället för att förstöras, och därför tycker vi att det är viktigt att de sakerna behålls på medlemsstatsnivå och inte sammanblandas.

Jag kvarstår vid att det är ingången och förhållningssättet, som beskrivs i ståndpunkten på den förra punkten men som också är gällande här, det vill säga att jag kvarstår vid min avvikande ståndpunkt.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Jag noterar den avvikande uppfattningen. Planeringsterminen är ju viktig just utifrån det nationella perspektivet, att det är det som ska vara gällande.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Jag läser upp de två rubrikerna på dagordningspunkt 7 a och 7 b:

7 a, Bedömning av genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna för 2020 och relevanta landsspecifika rekommendationer för 2019 – Yttrande från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. Det är ett beslutsärende.

Sedan har vi 7 b, Yttrande från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd om kommissionens förslag till en reviderad social resultattavla. Det är också ett beslutsärende.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med en avvikande ståndpunkt anmäld från Centerpartiet.

Vi går in på dagordningspunkt 11, Slutsatser om distansarbete. Det ägnar vi oss ju åt rätt mycket för närvarande. Det är ett beslutsärende.

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Regeringen överlade med arbetsmarknadsutskottet om ståndpunkten den 29 april och informerade utskottet nu senast den 1 juni. Vi har under förhandlingarna verkat i enlighet med ståndpunkten och lyckats få bort skrivningar i det ursprungliga utkastet, där kommissionen uppmanades att analysera behovet av att lägga fram lagstiftningsförslag på EU-nivå.

Vi avser att kunna ställa oss bakom rådsslutsatserna inför godkännande i Epsco den 14 juni.

Anf. 79 LUDVIG ASPLING (SD):

Ordförande! Vi står bakom den avvikande ståndpunkt som vi hade vid överläggningen. Det var en generell ståndpunkt om att man måste vara försiktig när det gäller unionens inblandning i arbetsmarknadspolitiska frågor.

Jag skulle kunna ge mer detaljer, men jag hittar inte protokollet från det mötet där jag sitter just nu. Frågan är om kansliet tycker att det räcker så. Behöver jag läsa upp mer av det vi sa på det senaste mötet?

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Det räcker alldeles utmärkt. Vi är tacksamma för att Ludvig Aspling framför ståndpunkten i dag igen, utifrån det som skedde på utskottet.

Anf. 81 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Vi står bakom regeringens ståndpunkt, men jag har ett par frågor.

I juli 2020 kom parterna på europeisk nivå överens om ett ramverk för hur frågor rörande digitalisering, arbetsmiljö och distansarbete ska hanteras över en fyraårsperiod. Trots att överenskommelsen är väldigt omfattande har röster om ett bindande direktiv på EU-nivå höjts från Europafacket och ett flertal politiska grupper i Europaparlamentet.

Står regeringen bakom den inriktningen att ett sådant direktiv bör införas på EU-nivå, eller hur avser regeringen att arbeta med framtagandet av de nationella planer som föreslås i rådets slutsatser 9121 från den 3 juni?

Anf. 82 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Som svar på Annika Qarlssons fråga vill regeringen inte ha någon lagstiftning på EU-nivå på det här området. Under förhandlingarna har vi också lyckats få bort den här frågan, där kommissionen uppmanades att analysera behovet av att ens lägga fram lagstiftningsförslag på EU-nivå. Det har vi fått bort, så vi verkar verkligen inte för att ha några bindande lagförslag på det här området.

Anf. 83 ORDFÖRANDEN:

Förste vice ordförande Annika Qarlssoon säger tack i chatten. Det innebär, antar jag, att Annika Qarlssoon återtar den avvikande ståndpunkten. Är det korrekt uppfattat, eller vidhåller ni den avvikande ståndpunkten?

Anf. 84 ANNIKA QARLSSON (C):

Här hade jag ingen avvikande ståndpunkt.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Okej. Det är jag som blandar ihop det. Då är vi glada. Ordföranden kommer in i matchen igen – äntligen!

Med detta sagt konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Vi går in på dagordningspunkt 14, Nya utmaningar för den sociala dialogen och kollektivförhandlingar. Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Det här är som sagt en diskussionspunkt vad gäller nya utmaningar för den sociala dialogen och kollektiva förhandlingar.

Jag avser i mitt inlägg att lyfta upp betydelsen av den sociala dialogen för att möta utmaningar i den digitala och gröna omställningen på arbetsmarknaden. Jag avser vidare att uppmärksamma vikten av kvalitet i dialogen liksom tillräcklig kapacitet på både arbetsgivarsidan och arbetstagsidan.

Avseende samarbete på området avser jag att lyfta upp att erfarenhetsutbyte och arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen kan komplettera nationella åtgärder på området. Nationella arbetsmarknadsmodeller och parternas autonomi ska respekteras.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi har dagordningspunkt 15 a ii), Övriga frågor, Aktuella lagstiftningsförslag – Direktivet om carcinogener eller mutagena ämnen i

arbetet (fjärde omgången). Vi har även punkt 15 b och 15 e. Finns det någonting som arbetsmarknadsministern önskar kommentera?

2020/21:47
11 juni

Anf. 88 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):
Nej, men jag svarar gärna på frågor om det finns några sådana.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen och tackar för densamma.

Då har vi nått vägs ände för arbetsmarknadsministerns närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde. Vi tackar för närvaron och tillönskar en solig fredag och likaledes en varm och solig helg!

Anf. 90 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):
Detsamma till er – tack och trevlig helg!

§ 5 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor

Statsrådet Märta Stenevi (deltar via Skype)

Återrapport från videomöte den 15 mars 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 14 juni 2021

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar jämställdhets- och bostadsminister med ansvar för stadsutveckling och arbetet mot segregation och diskriminering Märta Stenevi välkommen till dagens EU-nämndssammanträde.

Vi inleder som vanligt med återrapporten från videomöte den 15 mars.

Anf. 92 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Herr ordförande! Jag är här i dag för att ge information och samråda med nämnden inför Epsco den 14 juni som rör sysselsättning och socialpolitik men ska först kommentera det senaste informella videomötet. Det enda jag tänker säga om det är att ni har mottagit en skriftlig rapport från det mötet och att om det finns några frågor så svarar jag gärna på dem.

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi tackar och noterar informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 4, Direktivet om bindande åtgärder för insyn i lönesättningen. Det är en informationspunkt.

Anf. 94 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Vid mötet kommer ordförandeskapet att lämna en lägesrapport om arbetet med direktivet. Då det är fråga om en informationspunkt kommer rådet endast att notera rapporten.

Arbetet har inletts under det portugisiska ordförandeskapet med en första genomgång av förslaget där medlemsstaterna har getts möjlighet att ställa klargörande frågor till kommissionen. I denna genomgång har man kommit ungefär halvvägs genom förslaget, och den har hittills visat att ett betydande antal medlemsstater har en skeptisk inställning till hela eller delar av förslaget, särskilt vad gäller dess detaljeringsgrad.

I enlighet med den svenska ståndpunkten sällar sig Sverige till de medlemsstater som förvisso instämmer i likalöneprincipens betydelse men som är skeptiskt inställda till hela förslaget i sin nuvarande utformning.

Arbetet förväntas fortsätta under det inkommande slovenska ordförandeskapet.

Anf. 95 SOFIA DAMM (KD):

Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag vill bara betona det som vi har anfört tidigare om att vi anser att direktivet om lönetransparens precis som direktivet om minimilöner saknar en grundläggande förståelse och respekt för vår svenska arbetsmarknadsmodell och lönebildning.

Direktivets stipulerade krav i kombination med den osäkerhet som följer med att den slutliga tolkningen ligger hos EU-domstolen innebär ett tydligt hot mot den individuella lönesättningen.

Det är just den individuella lönesättningen som vi anser har bidragit till mer jämställda löner i Sverige.

Jag vill bara få bekräftat av statsrådet att regeringen delar synen att det är ett reellt hot mot vår individuella lönesättning, vilket vi har anført och fortfarande står fast vid.

Anf. 96 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Vi har en fastslagen ståndpunkt, och regeringen anser att förslaget till direktiv inte tar tillräcklig hänsyn till medlemsstaternas olika lönebildningsmodeller och att dess utformning är alltför detaljerad och inte tillräckligt flexibel.

Det är också denna ståndpunkt regeringen vidhåller och som framförs i de diskussioner som pågår.

Anf. 97 LUDVIG ASPLING (SD):

Det ska vara en informationspunkt, men jag tyckte att jag hörde något som liknande en ståndpunkt. Kan statsrådet bekräfta att hon inte söker ett nytt mandat och att den avvikande ståndpunkt vi anmälde vid överläggningen fortfarande gäller så att jag inte behöver upprepa den?

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Jag kan direkt kommentera att detta är ett informationsärende och inget annat.

Anf. 99 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Herr ordförande! Jag vill förtydliga att vi står bakom den sedan tidigare meddelade avvikande ståndpunkten eftersom vi anser att detta förslag inte på något sätt förenklar arbetet utan snarare försvårar för Sveriges arbetsmarknad, konkurrenskraft och tillväxtförmåga. Jag vill bara förtydliga detta även om det inte är ett beslutsärende.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar och noterar informationen.

Så till dagordningspunkt 5, Direktivet om likabehandling. Det är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 101 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Den här punkten rör antidiskrimineringsdirektivet. Vid Epscorådets möte kommer ordförandeskapet att lämna en lägesrapport om arbetet med kommissionens förslag till direktiv om skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning. Eftersom det är en informationspunkt kommer rådet endast att notera lägesrapporten.

Vad gäller vårens arbete under det portugisiska ordförandeskapet har förhandlingarna om direktivet återupptagits. Ordförandeskapet har lämnat förslag i syfte att klargöra frågor kopplade till subsidiaritet, kostnader och rättsliga aspekter.

Direktivet har som bekant förhandlats sedan 2008 och är fortfarande av olika skäl svårhanterat för några av medlemsstaterna. För att förslaget ska kunna antas måste alla medlemsstater vara överens. Det krävs alltså enighet i rådet.

Regeringen avser att göra ett inlägg om vikten av att förhandlingsarbetet om likabehandlingsdirektivet fortsätter.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Låt mig förtydliga att det är ett informations- och diskussionsärende, och det innebär att det går att framföra eventuella avvikande ståndpunkter.

Anf. 103 LUDVIG ASPLING (SD):

Borde vi inte ha en överläggning om detta i utskottet om detta har satts igång igen? Regeringens förhandlingsmandat är ganska gammalt vid det här laget. Därför undrar jag om vi kommer att ha en överläggning inom en rimlig framtid.

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Det kan EU-nämnden tyvärr inte bestämma, utan det måste ni ta i arbetsmarknadsutskottet. Enligt tidigare protokoll fick ni information den 1 juni. Jag kan tyvärr inte styra över arbetsmarknadsutskottets presidium och inte heller över nämndens beslut om när överläggningar ska ske.

Anf. 105 LUDVIG ASPLING (SD):

Det var en fråga till statsrådet.

Anf. 106 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Jag ska ställa den frågan till en av mina medarbetare som kanske kan svara på om det finns en planerad överläggning. Det söks inget nytt mandat, och i det fall det finns ett reviderat förslag kommer det att ske då.

Anf. 107 Departementssekreterare ERIK ADELL HELLSTRÖM:

Som Ludvig Aspling mycket riktigt noterar har det skett justeringar i det förslag som förhandlas, så vi behöver ta en diskussion med presidiet i AU om hur vi kan ta hand om det. Det är ingen orimlig synpunkt.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Så till dagordningspunkt 12, Slutsatser om de socioekonomiska effekterna av covid-19 på jämställdheten. Det är ett beslutsärende.

Anf. 109 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Det portugisiska ordförandeskapet har tagit initiativ till rådsslutsatser om effekterna av covid-19-pandemin på jämställdheten. Rådsslutsatserna redogör inledningsvis för statistik som redovisas i en rapport som har tagits fram av Europeiska jämställdhetsinstitutet, *Gender equality and the socio-economic impact of COVID-19*.

Vidare uppmanar rådsslutsatserna medlemsstaterna att vidta en rad åtgärder för att bland annat jämställdhetsintegrera de nationella återhämt-

ningsplanerna, underlätta för enskilda att förena familj och privatliv med förvärvsarbete samt förbättra arbetssituationen för arbetstagare som tvingas arbeta på distans.

Vidare innehåller slutsatserna en rad uppmaningar till kommissionen att bland annat revidera och uppdatera Barcelonamålen och att inkludera ett jämställdhetsperspektiv i den uppföljningsrapport som kommissionen ska presentera beträffande de nationella återhämtningsplanerna.

Slutligen inbjuder rådsslutsatserna arbetsmarknadens parter att anlägga ett jämställdhetsperspektiv när man vidtar åtgärder för att motverka effekterna av covid-19, förändra förutsättningarna för dem som arbetar på distans och motverka könsstereotyper i arbetsmiljön.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till rådsslutsatser.

Anf. 110 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Centerpartiet välkomnar att en djuplodande analys tas fram om hur covid-19-pandemin har påverkat och haft effekter på jämställdhetsarbetet, framför allt med fokus på våld i nära relationer och det obetalda hushållsarbetet.

Vi välkomnar även ambitionen att säkerställa att jämställdhetsperspektivet alltid ska finnas med i det lagstiftande arbetet men vill emellertid betona vår skepsis och motstånd till de ambitioner som man kan skönja i den sociala pelaren och i dessa slutsatser om att utvidga EU-kompetens i sociala frågor.

Vi anser att EU-institutionerna inte ska ha kompetens att lagstifta i sociala frågor som bland annat rör jämställdhet utan endast kunna agera som rådgivande organ till medlemsstaterna. Dessa frågor ska fortsätta att vara nationell kompetens.

Jag uppmanar statsrådet och regeringen att värna självbestämmandet inom detta område.

Anf. 111 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Liberalerna tycker att detta är mycket bra slutsatser, och som ni vet sedan tidigare står vi också bakom den sociala pelaren.

Med anledning av det motstånd som finns mot begreppet gender equality hos inte minst Polen och Ungern, tror statsrådet att det går att få igenom detta och etablera gender equality som ett begrepp hela vägen genom rådsslutsatserna?

Anf. 112 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Låt mig kort kommentera Annika Qarlssons inlägg. Rådsslutsatserna innehåller visserligen en uppmaning att arbeta gemensamt för ett förverkligande av den sociala pelaren, och särskilt principerna 2 och 3, men inga specifika förslag i detta sammanhang. Jag kan också påpeka att för Sveriges räkning är det väldigt viktigt att de skrivningar som riktar sig till arbetsmarknadens parter får en utformning som till fullo respekterar parternas autonomi. Hittills har Sverige lyckats få gehör för sina föreslagna ändringar i denna del.

När det gäller begreppet gender equality är det precis som ledamoten ger uttryck för. Det finns ett motstånd mot begreppet i en del medlems-

stater. Men vi har konsekvent arbetat för att gender equality ska användas och kommer att fortsätta att göra det, och vi är i gott sällskap.

Jag ska också understryka att vi har fått gehör för alla våra ändringsförslag i dessa rådsslutsatser, och därför avser regeringen att ställa sig bakom dem.

Anf. 113 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag vill bara få fört till protokollet att vi inte står bakom den sociala pelaren. Vi är motståndare till den sociala pelaren, och vi vill därför anmäla en avvikande ståndpunkt angående slutsatserna i den delen som rör den sociala pelaren. Det är ingenting vi tycker att regeringen ska godkänna.

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Då har vi kommit till dagordningspunkt 15, Övriga frågor, 15 a i.) och 15 f, g och h. Är det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 115 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Jag har inga särskilda kommentarer på dessa, men jag tar naturligtvis gärna emot frågor om det finns några.

Anf. 116 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag har en fråga som gäller punkten h, Genomförande av jämlikhetsstrategin för hbtqi-personer. Det är en fråga som har legat och skvalpat i många år och blockerats av vissa medlemsstater. Jag undrar om statsrådet kan säga någonting nu eller om hon behöver vara med på informationen för att kunna informera oss.

Anf. 117 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Jag kan kort säga att kommissionen har inrättat en särskild expertgrupp med representanter för medlemsstaterna, i syfte att föra en dialog om de kommande genomförandeåtgärderna. Arbetet har precis inletts.

Kommissionen har däremot inte aviserat vilka initiativ som kan väntas i närtid. Det vi däremot vet är det som anges i strategin. Där aviseras till exempel att kommissionen under 2022 avser att föreslå ny lagstiftning, troligen i form av ett direktiv för att stärka jämlikhetsorganens roll. Under 2021 avser de att även lägga fram ett förslag om att utvidga den rättsliga grunden för materiellt straffrättslig EU-lagstiftning till att även omfatta hatbrott och hatpropaganda som bland annat riktar sig mot hbtqi-personer.

I övrigt återkommer jag när vi har fått information.

Anf. 118 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag har en intressefråga.

Jag har noterat att kommissionen använder olika ord i olika delar av sitt arbete. På engelska LGBTIQ+. Nu säger statsrådet hbtqi. Vad händer med plusset? I andra delar, till exempel vad gäller utbildningsmaterial, material helt färskt från i år, säger man hbtq.

Vad är det som gäller egentligen? Jag har hört andra versioner också?

2020/21:47

11 juni

Anf. 119 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Kommissionen använder LGBTIQ i sin strategi, och det är det vi utgår från. I Sverige används hbtqi sedan vi antog handlingsplanen. Det är det korta svaret.

Anf. 120 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar och noterar informationen.

Vi tackar statsrådet för närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde. Vi tillönskar en solig fredag, tillika en solig helg och önskar lycka till på det kommande rådsmötet. Tack för i dag!

Anf. 121 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Jag önskar naturligtvis nämnden detsamma. Trevlig helg.

Anf. 122 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket!

§ 6 Utrikes frågor – utveckling
Statsrådet Per Olsson Fridh (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 29 april 2021
Information och samråd inför videomöte den 14 juni 2021

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Per Olsson Fridh välkommen till dagens EU-nämndssammanträde. Vi inleder med återrapport från videomöte den 29 april 2021. Är det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 124 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Ordförande! Det finns en skriftlig rapport från den informella videokonferensen som vi hade den 29 april. Om inte alla ledamöter har hunnit ta del av rapporten kan jag kort säga att mötet handlade om arkitekturen för utvecklingsfinansiering, hur konkret vi ska göra med institutioner som finns, till exempel EIB, och hur vi ska gå vidare. Det fanns ett förslag, som var den svenska viljan, som kallades Status Quo Plus, det vill säga inte så stora förändringar men att justera framåt. Det fick överväldigande stöd också av andra medlemsstater. Diskussionen handlade lite om vad plusset skulle innebära. Det är något som kommissionen och institutionerna kommer att jobba vidare med.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 1, EU:s partnerskap med medelinkomstländer. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 126 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Ordförande! Dagordningen för den 14 juni, på måndag, innehåller i stort sett två punkter som vi ska diskutera. Den ena punkten är EU:s relation till medelinkomstländer, och den andra punkten är frågan om mänsklig utveckling, human development.

När det kommer till medelinkomstländer avser regeringen att ge stöd till ett fördjupat samarbete i diskussionen mellan EU och medelinkomstländer så som beskrivs i de slutsatser som förväntas antas i anslutning till FAC – utveckling. Det är ett videomöte, så vi antar inte slutsatserna utan de förväntas antas av Epsco. Frågorna har också beretts skriftligen med EU-nämnden den 19 maj.

Det vi vill betona är att samarbetet med medelinkomstländer har en något bredare utblick än att enbart vara fokuserat på bistånd och utvecklingssamarbete. Det behöver också innefatta fler delar. Det portugisiska ordförandeskapet har sedan i februari haft en diskussion om EU-samarbetet med länderna. Det har skett i ljuset av en förändring i den geopolitiska kontexten, pandemin och det nya instrumentet för unionens yttre gränser, det som vi tidigare refererade till som Ndici som vi nu ska kalla för Global Europe. Allt detta är en del i kommissionens Team Europa-ansats. I ljuset av detta kommer diskussionen.

Vi tror att en sådan relation är en bra grund mellan EU och medelinkomstländer för en politisk dialog om hållbar utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter, om jämställdhet och andra frågor som ligger oss

nära. Vi tror att Sverige har en roll att spela i att vara med och stimulera en hållbar ekonomisk återhämtning i dessa länder som kan möta den ökande fattigdomen och ojämlikheten, vilket särskilt drabbar kvinnor och barn.

Vi har i diskussionen inom EU understrukt vikten av att andra verktyg används i samarbetet, såsom andra stimulanser av ekonomisk utveckling och handel. Vår utvecklingspolitiska hållning är att biståndet är en begränsad resurs. Det ska användas strategiskt och gärna katalytiskt där behoven är som störst och kan göra störst skillnad. Även framöver ska vi fokusera på de fattigaste länderna.

Men det finns strategiska områden där vi kan stärka samarbetet med medelinkomstländer. De är viktiga om vi ska klara av att nå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet globalt.

Det handlar också om att lobba för att på ett strategiskt innovativt sätt mobilisera annat kapital, kombinera andra finansiella flöden med privat kapital och stödja en hållbar utveckling i de länderna. Vi ska stimulera arbetet med en inhemsk resursmobilisering, inte minst av skatt i de länderna så att det går att klara av detta på egen hand. Här finns Addisagendan som en viktig vägledning för oss att använda.

Vi stöder Team Europa-ansatsen, och vi tror att det finns att göra här när det kommer till gemensamprogrammeringen och givarsamordningen. Där deltar vi aktivt, och det är viktigt i arbetet med medelinkomstländerna.

Anf. 127 LUDVIG ASPLING (SD):

Behandlar vi dessa två punkter gemensamt?

(ORDFÖRANDEN: Svar nej. Vi tar dem separat.)

Då är vi nu inne på punkten som gäller...

(ORDFÖRANDEN: EU:s partnerskap med medelinkomstländer, dagordningspunkt 1.)

Bra! Statsrådet nämnde Team Europa, så jag blev lite fundersam.

Jag tänkte kort påpeka att vi stöder den huvudsakliga inriktningen, men det är ett par ord som jag brukade se tidigare i ståndpunkterna från regeringen som saknas nu. Vad gäller medelinkomstländer handlar det om reciprocitet, kampen mot korruption och mottagande av egna medborgare. Det är tre saker vi brukar trycka på, så där anmäler jag en avvikande mening.

Anf. 128 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången. Jag har en fråga och ett medskick.

Vi ser att förslaget innebär en satsning på medelinkomstländerna genom en garantiverksamhet. Jag skulle vilja lyfta fram hur otroligt viktigt det är att garantiverksamheten inte sker med hjälp av biståndsmedel utan att det i stället ska vara en modell som liknar den svenska där Riksgälden står som garant. Det är otroligt viktigt att vi inte låser upp biståndsmedlen så att de går till medelinkomstländerna utan att de i stället verkligen går till låginkomstländerna. Jag skulle vilja höra hur statsrådet ser på det. Kan

han garantera att man inte kommer att använda biståndsmedlen till garantiverksamhet?

Vi ser i många fall att andra länder gärna vill att biståndsmedlen ska garanteras på olika sätt genom att länderna deltar i verksamheter som inte direkt har med bistånd att göra – lite utpressning.

Anf. 129 MARIA NILSSON (L):

Vi instämmer helt i era ingångar. Det är väl så att man saknar det begrepp man tycker är viktigt.

Jag skulle vilja höra att rättsstatens uppbyggnad också finns med, även om det inte står utskrivet som ett prioriterat område. Även i ett medelinkomstland kan det fortfarande finnas stora problem i att till exempel hämta in skatter, transparens och accountability.

Jag vill gärna höra statsrådets kommentar.

Anf. 130 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag tackar ordföranden som sliter på bra även i dag. Vi håller dig sysselsatt.

(ORDFÖRANDEN: Tack!)

Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag har två frågor. Det beskrivs i ståndpunkten att arbetet ska vara holistiskt och strategiskt fokuserat. De kan stå emot eller de kan förstärka varandra. Vad innebär de, och hur balanserar man de delarna?

Ni skriver i ståndpunkten att fokus ska vara på låginkomstländer. Hur kommer det att översättas när det ska in i rådsslutsatserna? På vilket sätt anser du att detta kan komma in där?

Anf. 131 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Jag tackar för kommentarer, frågor och information.

Jag håller helt med om att det svenska garantiinstrumentet är bra i den ordningen att det inte binder biståndsmedlet, utan man kan ta garantierna på annat sätt. Riktigt så fungerar det inte i EU.

Däremot kan det vara glädjande för EU-nämndens ledamöter att höra att det pågår ett arbete mellan Sida och kommissionen med utgångspunkt i det svenska garantiinstrumentet och hur kommissionen kan lära och använda sig av den svenska modellen för garantierna. Vi hoppas att vi ska komma åt det hållet med EU också. Jag håller med om att det inte är meningen att det ska binda upp biståndet. Det är två instrument som ska komplettera varandra. Det är då det används och blir som bäst.

På frågan om jag kan garantera att kommande garantier från EU inte kommer att binda något bistånd alls kan jag svara att jag inte kan det eftersom det inte riktigt ligger i mina händer. Men det är detta som är vår ingång. Det arbete som Sida nu gör tillsammans med kommissionen verkar för att vi ska komma i den riktning som vi vill. Där är vi helt eniga.

När det gäller rättsstaten är det absolut så. Jag tror att jag sa att det gällde demokrati och mänskliga rättigheter. I det ligger såklart också stärkandet, uppbyggandet och försvaret av rättsstatens principer. De är otroligt viktiga. Det blir väldigt svårt att komma längre i de andra

utvecklingsfrågorna om rättsstaten inte finns där. Det behöver vi kämpa för.

2020/21:47
11 juni

Det frågades om strategiskt och holistiskt. Jag kanske inte riktigt ser det som ledamoten ser och att begreppen möjligtvis måste stå emot varandra. Det viktiga här är att vi tänker att arbetet från EU med medelinkomstländer är ett långsiktigt arbete som behöver täcka in helheten i relationerna som vi ska ha med de länderna och att vi inte ensidigt ska tänka att det är en biståndrelation. Det är en relation som måste kunna täcka flera områden i EU:s yttre relationer och partnerskap. Det gäller att vi har instrument i olika delar av detta som går att använda och som kompletterar varandra.

Fokuset ligger på låginkomstländer. Det är viktigt att påpeka biståndet ska fortsätta att ska ha fokus på låginkomstländer och de allra fattigaste. Men det är klart att det finns delar av biståndet som gör stor nytta i medelinkomstländer såsom kapacitetsuppbyggnad eller att man jobbar på ett katalytiskt sätt och kan stimulera annat kapital eller investeringar att komma de länderna till del.

Anf. 132 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Vi går in på dagordningspunkt 2, Stärkande av Team Europas engagemang för mänsklig utveckling. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 133 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Det gäller mänsklig utveckling. Kanske är det så att några ledamöter precis som jag hajar till lite för begreppet när det översätts till svenska. Vi använder inte det så flitigt i det svenska språket. Det är en ren översättning av engelskans human development och har sitt ursprung i Human Development Report som FN publicerar årligen om utveckling i världen bortom de rena ekonomiska siffrorna.

Vid rådet förväntas nu biståndministrarna kommentera rådsslutsatser om stärkande av Team Europas engagemang för mänsklig utveckling. Det har också varit föremål för skriftligt samråd med EU-nämnden tidigare.

Det här har portugisiska ordförandeskapet prioriterat under våren. Bakgrunden till det är att ordförandeskapet anser att på grund av pandemin och det nya budgetramverket behöver vi belysa dessa aspekter. Det är ett väldigt brett begrepp. Det innefattar hälsa, utbildning, rimlig levnadsstandard, hållbar utveckling, politiskt deltagande och jämställdhet.

Betydelsen här är väl att skicka en politisk signal, inklusive genom antagandet av slutsatserna, om vikten av mänsklig utveckling. Det är grundläggande i arbetet för fattigdomsbekämpning och för att vi ska kunna nå målen i hållbarhetsagendan och i Agenda 2030 och ha en hållbar återhämtning efter pandemin i världen.

Vi har under arbetets gång drivit på frågor som jämställdhet, SRHR, miljö och klimat och perspektivet just med hållbar återhämtning och omställning. Trots visst motstånd, som nämnden diskuterade dimensionerna för tidigare med min kollega Märta Stenevi, har vi ändå fått genomslag för våra förslag på jämställdhets- och SRHR-området.

Vi börjar nu återhämtningen från pandemin. Det finns såklart möjlighet att bygga tillbaka bättre och skapa en ekonomisk återhämtning som

inkluderar fler människor. Då behöver vi kunna fokusera på fler områden samtidigt. Det gäller klimat och biologisk mångfald precis som jämlikhet, sexuell och reproduktiv hälsa, mänskliga rättigheter, demokratifrågor och rättsstatens principer. Det är inte bara det ena eller det andra, utan det gäller att titta på frågorna sammantaget

Jag brukar säga att de utmaningar vi står inför globalt är väldigt ömsesidigt stärkande och integrerade i varandra. Lösningarna måste också vara. Det är den linjen vi driver och som kommer fram här.

Det är såklart viktigt att stärka hälsosystemen på sikt i utvecklingsländerna, att se till att barn får komma tillbaka till skolan och att utbildningssystemet stärks efter pandemin. Det är oerhört viktigt.

Det är viktigt att den utveckling som sker gör att vi når målen i Parisavtalet. Det är enormt avgörande för oss.

Vaccinfrågan kan också komma upp i diskussionen ur ett biståndsperspektiv. Jag vill bara notera i nämnden att här är Sverige största givare per capita till det internationella samarbetet med Covax. Även när det gäller donationer av vaccindoser är vi i ett europeiskt perspektiv ledande per capita.

Anf. 134 HANS ROTHENBERG (M):

Jag tackar statsrådet för genomgången. Jag tackar också för att regeringens ståndpunkt har utvecklats mellan det att utskottet har samrått och att vi nu är här i EU-nämnden. Det skulle kunna ske på fler håll på andra departementsområden i EU-nämnden.

Jag skulle vilja komma tillbaka till detta med mänsklig utveckling och utbildning. Det är en oerhört viktig del. Jag skulle vilja höra hur regeringen definierar vad som behöver göras. På vilka nivåer och med vilka insatser behöver utbildning stärkas?

Anf. 135 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Frågan om utbildning är stor. Ska man ge ett kort svar kan man säga att den behöver stärkas i låginkomstländer i alla dess bemärkelser. Vi har nu ett läge där nästan 170 miljoner barn fortfarande inte är tillbaka i skolan på grund av pandemin. Vi vet att cirka 25 miljoner av dem inte bedöms komma tillbaka alls.

Här behöver vi såklart göra stora insatser för att få tillbaka barn till skolan. Det gäller också de barn som i stället har hamnat i barnarbete eller gifts bort. Vi behöver anstränga oss här. Det kräver att vi jobbar med utbildningsfrågan rent lagstiftningsmässigt i många länder men också normativt. Sedan måste det till stöd så att det finns tillgång till utbildning. Detta behöver vi titta på i flera åldrar och också högre upp i åldrarna. Detta pratade vi om i utrikesutskottet när jag var där i den frågan.

Vårt viktiga instrument här är att Sverige till exempel är en stor givare till Unicef, som jobbar hårt med de här frågorna, och Unesco, som jobbar normativt och med lagstiftning. Men det handlar såklart också om utvecklingsbankerna och Världsbanken som är väldigt stora på det här området. Det påverkar både lagstiftning, det normativa kring utbildning och leveransen av utbildning till människor.

Det vi såg innan pandemin var att många fler barn än tidigare gick i skolan men att kvaliteten var väldigt dålig. Det finns väl en risk när vi nu ska tillbaka från pandemin att vi halkar tillbaka till att stötta tillgången till

utbildning. Men rättigheterna i utbildning är också någonting som vi måste komma igång med så att barn som lämnar skolan gör det med de kunskaper som krävs för att de ska kunna bidra och ta sina länder vidare i utvecklingen.

Man kan tala länge om detta, herr ordförande. Jag tror att jag ska hålla där av respekt för tiden och ledamöterna.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då tackar vi statsrådet för närvaro vid dagens EU-nämnds-sammanträde. Vi tillönskar en trevlig och solig fortsättning på dagen, en trevlig helg och framför allt ett bra rådsmöte.

Anf. 137 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP):

Tack så mycket!

2020/21:47

11 juni

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
§ 2 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	3
Anf. 8 JOHAN HULTBERG (M)	4
Anf. 9 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	4
Anf. 10 Departementssekreterare KRISTIN IVARSSON LANTZ	4
Anf. 11 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	5
Anf. 13 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 14 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	5
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 16 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	6
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 18 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	7
Anf. 19 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 20 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	7
Anf. 21 JOHAN HULTBERG (M)	7
Anf. 22 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	8
Anf. 23 Ämnesrådet SARA EKLUND	8
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 25 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	8
Anf. 26 ANNIKA QARLSSON (C)	9
Anf. 27 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	10
Anf. 28 Departementssekreterare THERESE CARLBRAND	10
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 30 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	10
Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M)	11
Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	12
Anf. 33 Departementssekreterare SOFIA WENNERSTRAND	12
Anf. 34 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 35 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	12
Anf. 36 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 37 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	13
§ 3 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor	14
Anf. 38 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 39 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	14

Anf. 40	ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 41	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	14
Anf. 42	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 43	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	15
Anf. 44	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 45	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	15
Anf. 46	ORDFÖRANDEN.....	15

§ 4 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt

konsumtfrågor16

Anf. 47	ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 48	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	16
Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 50	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	16
Anf. 51	ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	17
Anf. 52	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 53	LUDVIG ASPLING (SD).....	17
Anf. 54	ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	17
Anf. 55	SOFIA DAMM (KD).....	18
Anf. 56	ANNIKA QARLSSON (C).....	19
Anf. 57	LUDVIG ASPLING (SD).....	19
Anf. 58	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	19
Anf. 59	ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	22
Anf. 60	ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 61	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	23
Anf. 62	ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 63	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	23
Anf. 64	ANNIKA QARLSSON (C).....	24
Anf. 65	LUDVIG ASPLING (SD).....	24
Anf. 66	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	24
Anf. 67	ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 68	ANNIKA QARLSSON (C).....	25
Anf. 69	ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 70	ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	25
Anf. 71	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	25
Anf. 72	Ämnesrådet ULRIKA HALL.....	25
Anf. 73	ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 74	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	26
Anf. 75	ANNIKA QARLSSON (C).....	26
Anf. 76	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	27
Anf. 77	ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 78	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	27
Anf. 79	LUDVIG ASPLING (SD).....	27
Anf. 80	ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 81	ANNIKA QARLSSON (C).....	27
Anf. 82	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	28
Anf. 83	ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 84	ANNIKA QARLSSON (C).....	28
Anf. 85	ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 86	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	28
Anf. 87	ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 88	Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	29

Anf. 89 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 90 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	29
§ 5 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor	30
Anf. 91 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 92 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	30
Anf. 93 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 94 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	30
Anf. 95 SOFIA DAMM (KD)	30
Anf. 96 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	31
Anf. 97 LUDVIG ASPLING (SD).....	31
Anf. 98 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 99 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	31
Anf. 100 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 101 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	31
Anf. 102 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 103 LUDVIG ASPLING (SD).....	32
Anf. 104 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 105 LUDVIG ASPLING (SD).....	32
Anf. 106 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	32
Anf. 107 Departementssekreterare ERIK ADELL HELLSTRÖM	32
Anf. 108 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 109 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	32
Anf. 110 ANNIKA QARLSSON (C).....	33
Anf. 111 MARIA NILSSON (L).....	33
Anf. 112 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	33
Anf. 113 LUDVIG ASPLING (SD).....	34
Anf. 114 ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 115 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	34
Anf. 116 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	34
Anf. 117 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	34
Anf. 118 LUDVIG ASPLING (SD).....	34
Anf. 119 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	35
Anf. 120 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 121 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	35
Anf. 122 ORDFÖRANDEN.....	35
§ 6 Utrikes frågor – utveckling	36
Anf. 123 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 124 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	36
Anf. 125 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 126 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	36
Anf. 127 LUDVIG ASPLING (SD).....	37
Anf. 128 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	37
Anf. 129 MARIA NILSSON (L).....	38
Anf. 130 ANNIKA QARLSSON (C).....	38
Anf. 131 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	38
Anf. 132 ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 133 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	39

Anf. 134 HANS ROTHENBERG (M).....	40	2020/21:47
Anf. 135 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	40	11 juni
Anf. 136 ORDFÖRANDEN.....	41	
Anf. 137 Statsrådet PER OLSSON FRIDH (MP).....	41	